

reDuCeVentilation

**Reduced energy use in Educational buildings with
robust Demand Controlled Ventilation**

Mads Mysen

reDuCeVentilation

**Vifteenergi
Ulike systemløsninger
Sensorer
Utfordringer og løsninger
Debatt – Er vi forberedt?**

Mads Mysen

reDuCeVentilation

Formål:

- Utvikle og formidle konsepter med robust behovsstyring
- Spre kunnskap om energisparepotensialet
- Produsere beregningsverktøy som dokumenterer energisparepotensialet tilfredsstillende i forhold til norske byggeforskrifter
- Utvikle kravspesifikasjon og innreguleringsprotokoll som er tilpasset behovsstyrt ventilasjon i skoler

reDuCeVentilation

- Aktive partnere som delfinansierer:

VKE, Skanska, Oslo Undervisningsbygg KF, Optosense

- Andre partnere:

SINTEF Byggforsk, NTNU, HiO, DTU

Ventilasjon = behovsstyrt ventilasjon!

Behovsstyring: Stram behovsstyring av oppvarming, ventilasjon, lys og utstyr er helt avgjørende for å få et reelt lavt energibehov, spesielt for yrkesbygg

Lavenergiprogrammet: Kunnskapsbehov for å innføre passivhus som standard

- Installasjoners energibruk må behovsstyres
- Ventilasjon og belysning – størst potensial

Krav i nye bygg fra 2015

Krav ved rehabilitering fra 2020

På sikt krav til behovsstyrt energibruk i alle (også eksisterende) bygg

Hvorfor behovsstyrt ventilasjon!

Mindre

- Energi
- Kostnader
- Areal til teknisk rom og plass til hovedføringer
- Hovedføringer

Bedre/mer

- Inneklima
- Fleksibilitet

Hva vi får:

- Anlegg som ikke virker uten at noen vet hvorfor
- Komplisert å utbedre, endre og drifte

reDuCeVentilation

Vifteenergi og sparepotensiale

Ulike systemløsninger

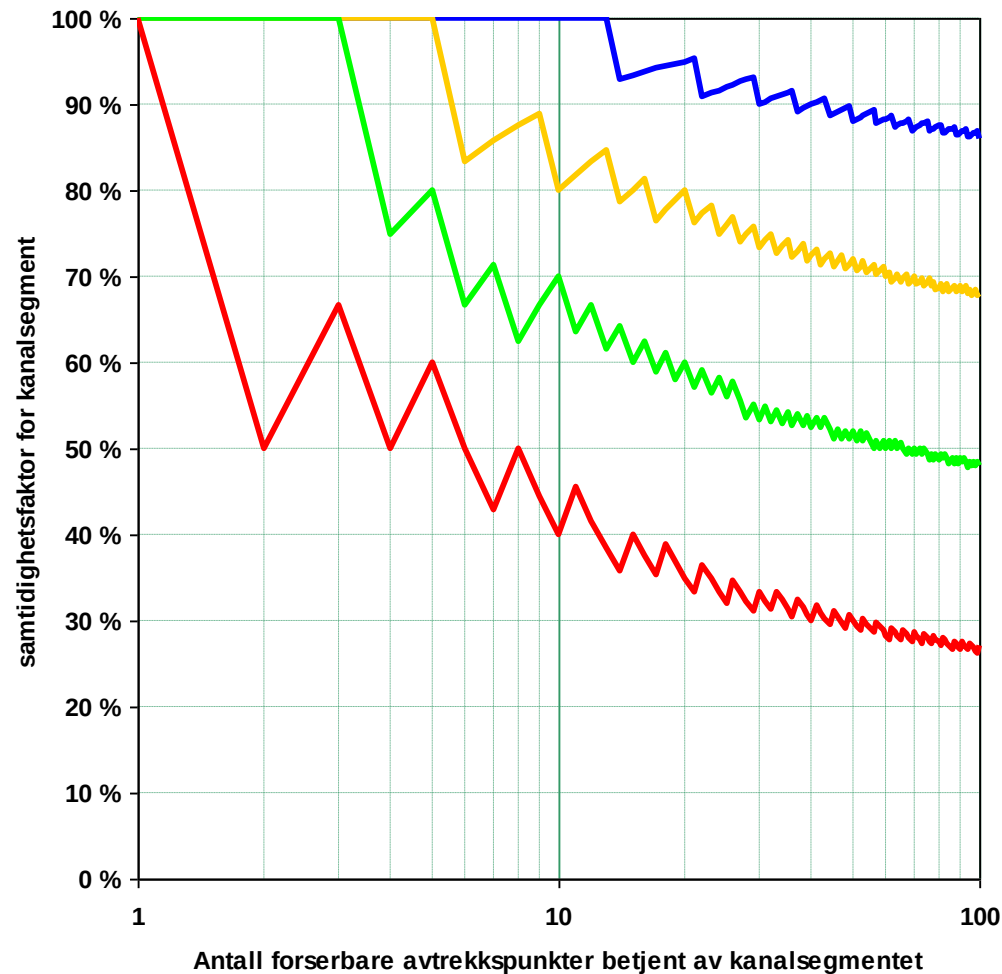
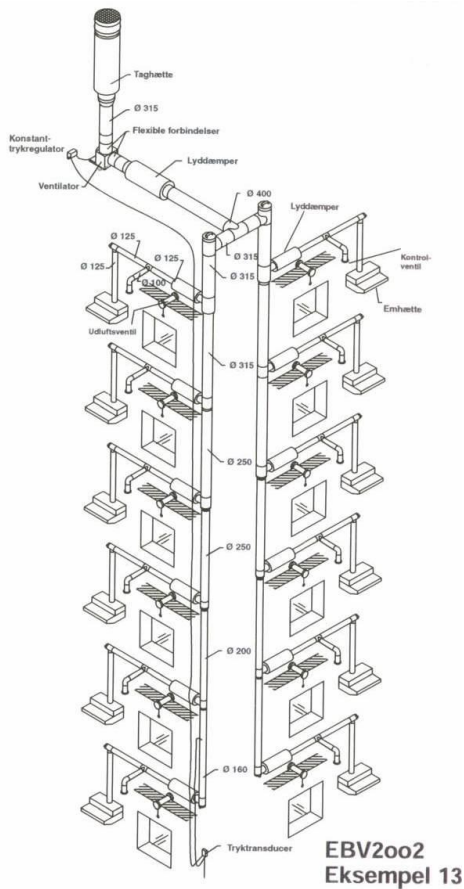
Sensorer

Utfordringer og løsninger

Debatt – Er vi forberedt?

Mads Mysen

Dimensjonering for samtidighet ved VAV — dimensjonerende luftmengde

Sannsynlighet for bruk av
forsering i et avtrekkspunkt

- 80 %
- 60 %
- 40 %
- 20 %

Bruk Excel funksjonen **GRENSE.BINOM(a,b,c)**

parameter a "Number of Bernoulli trials" er antall ventiler/spjeld med mulighet for forsering

parameter b "Probability of success of each trial" er sannsynlighet for forsering av de enkelte avtrekkssetter/bad

Samtidighet

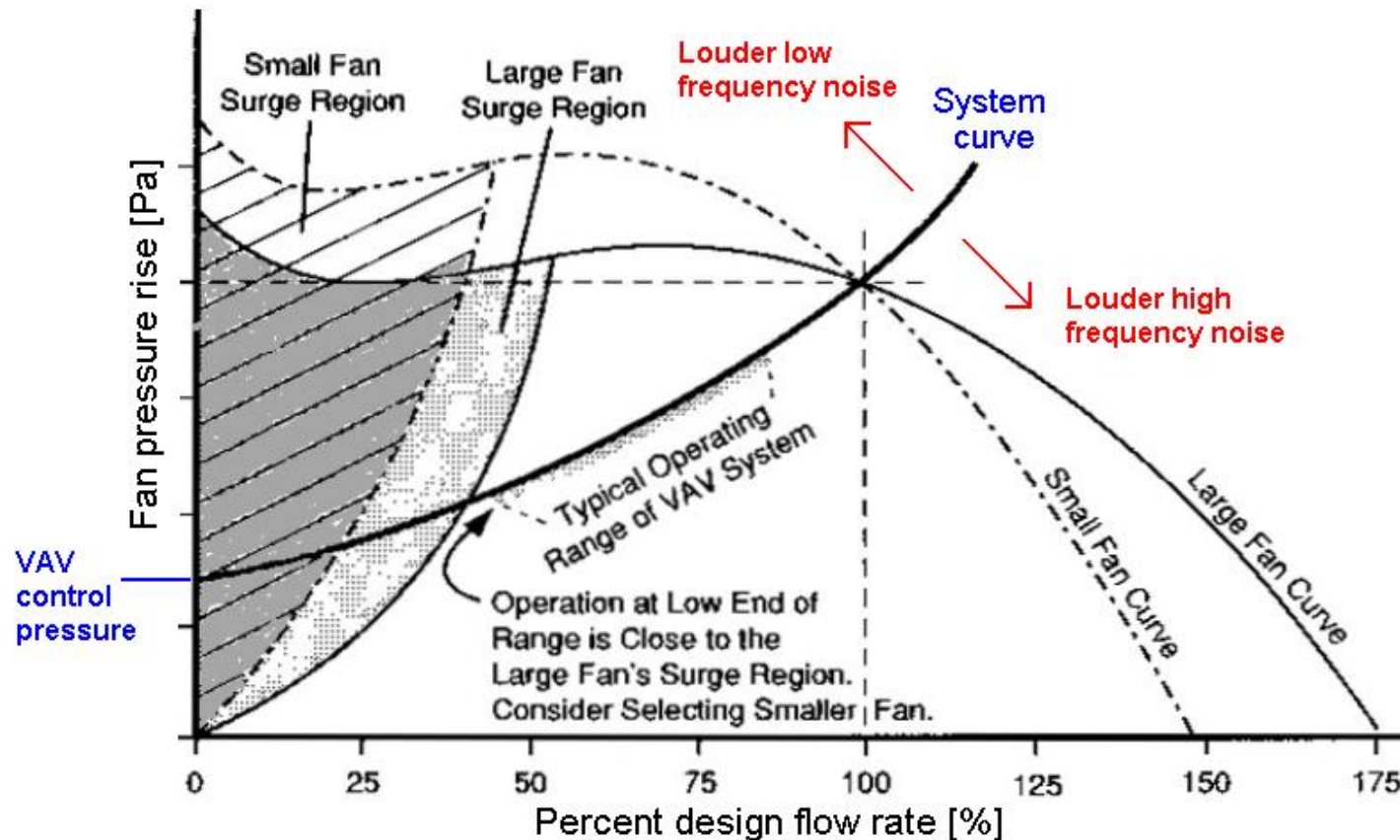
Maksimal antatt samtidighet

- For dimensjonering av anlegget
 - Areal eller antall enheter & Type bruker
 - 60 – 100%

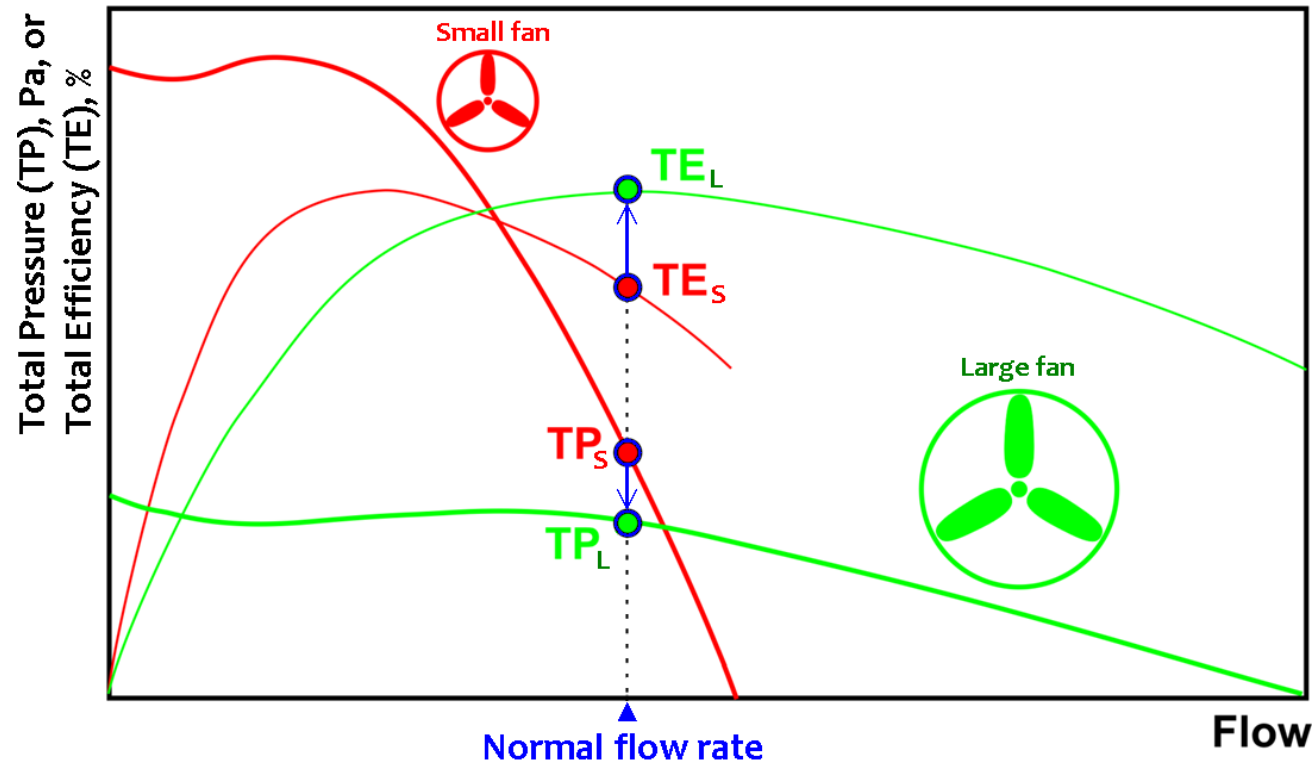
Antatt brukssamtidighet

- For energiberegninger
 - Areal eller antall enheter
 - Snitt for bygningskategorien
 - Tilstedeværelse: 30% - 50%
 - Luftmengde: 40 – 60%

Velg vifte i forhold til normal driftstilstand

Velg vifte i forhold til normal driftstilstand

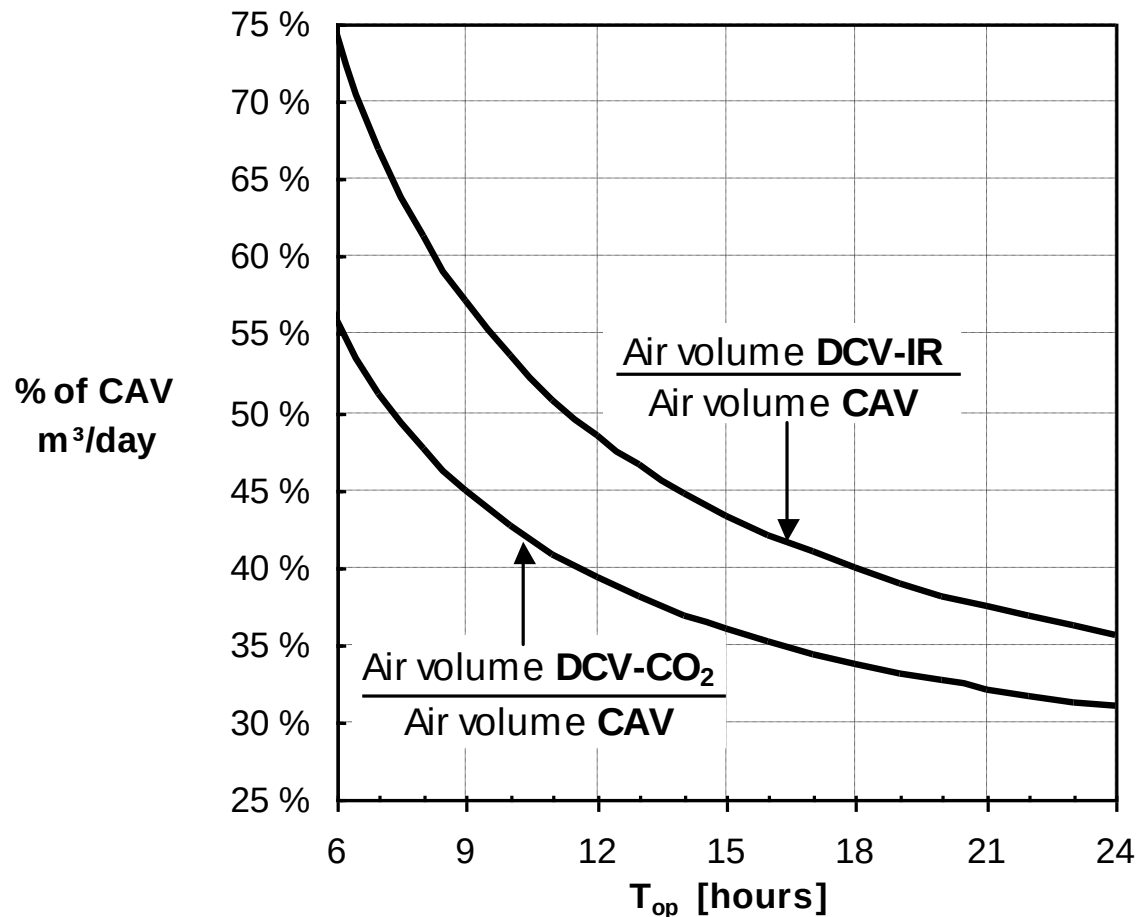
Potential - Inspection of 157 classes

	Mean	Min.	Max.	Standard deviation
Pupils assigned to the class	22.3	13.0	28.0	3.5
Pupils present during inspection	20.9	13.0	28.0	3.6
Teachers present during inspection	1.3	1.0	3.0	0.5
Floor area of classroom [m ²]	61.5	43.0	93.0	8.2
Volume of classroom [m ³]	190.0	150.0	285.0	31.0
t_{use} - Use of classroom during inspection day [h]	4.0	3.0	5.0	0.4

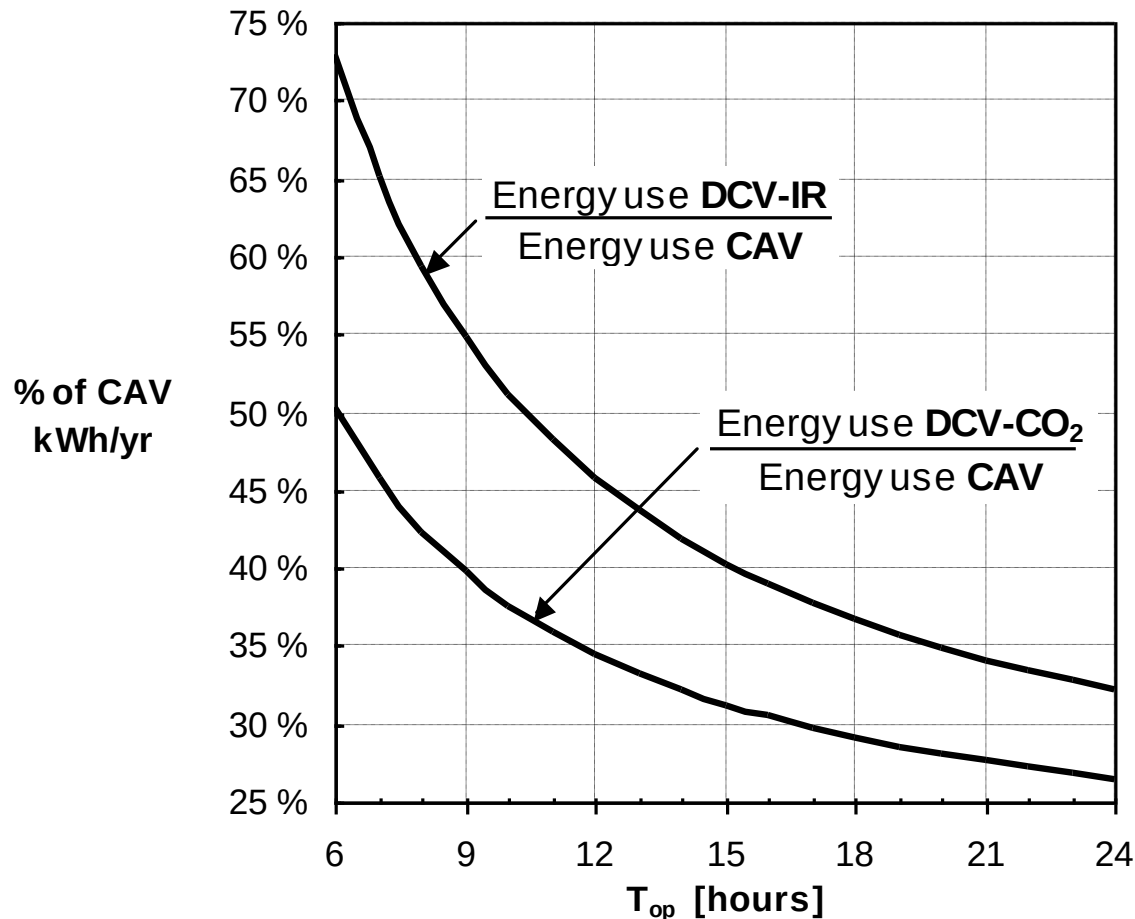
Ventilation control strategies

- CAV: 30 occupants - 7 $\ell/\text{s}\cdot\text{person}$ and an additional 1 $\ell/\text{s}\cdot\text{m}^2$
- DCV-CO₂: Actual number of occupants. The ventilation rate is then increased and regulated to keep the CO₂ concentration at a steady state level of 900 ppmv. Minimum airflow of 1 $\ell/\text{s}\cdot\text{m}^2$ when the CO₂-level is less than 700 ppm.
- DCV-IR: (30 occupants - 7 $\ell/\text{s}\cdot\text{person}$) plus an additional 1 $\ell/\text{s}\cdot\text{m}^2$. Minimum airflow - when the classroom is unoccupied. Design airflow when the classroom is in use.
- Fan energy and heating energy

AHUs operation period and ventilating air volume in % of CAV

AHUs operation period and energy use in % of CAV

Energieeffektiv behovsstyring

$$SFP = \frac{\Sigma P}{q_v} \quad SFP = \frac{\Delta p_{tot}}{\eta_{tot}}$$

SFP og energibruk

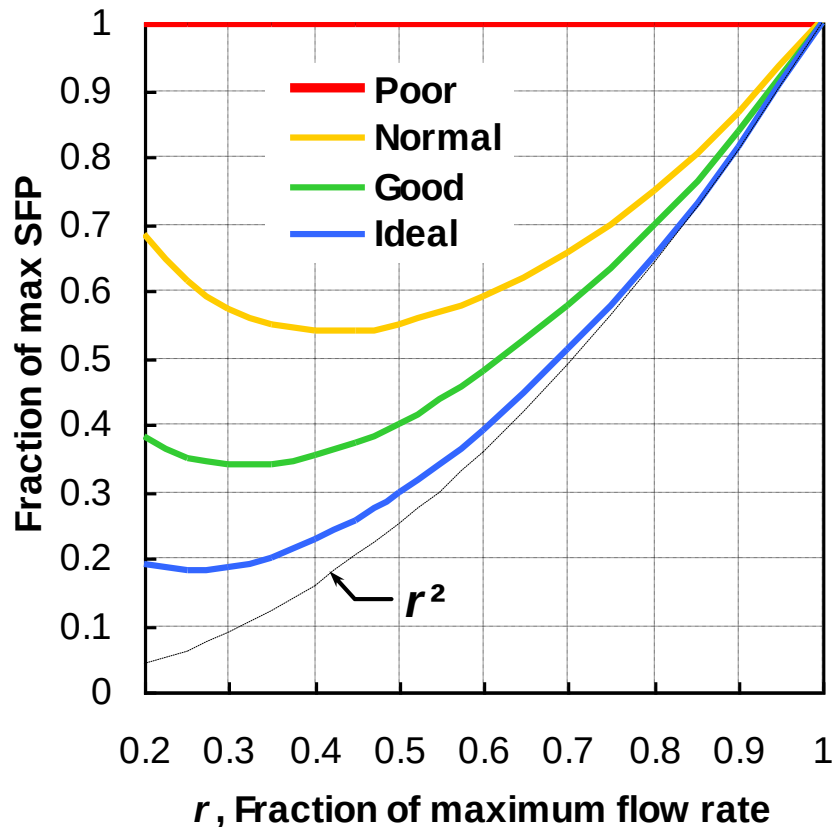
$$\Delta p_{12} = k_1 \cdot v^n = k_2 \cdot \dot{V}^n \quad \text{Ventilasjon: } n \approx 1.65-2$$

$$P = \frac{\Delta p \cdot \dot{V}}{\eta}$$

η_{tot} Blir mindre ved lave luftmengder!

SFP og VAV

$$\overline{SFP_e} = \frac{\sum_{i=1}^N (\Sigma P_i \Delta t_i)}{\sum_{i=1}^N (q_{v,i} \Delta t_i)} = \frac{\sum_{i=1}^N (SFP_{e,i} q_{v,i} \Delta t_i)}{\sum_{i=1}^N (q_{v,i} \Delta t_i)}$$

SFP og energibruk?

$$\text{Luftmengde} \frac{\text{m}^3/\text{h}}{\text{m}^2} \times \frac{1\text{h}}{3600\text{ s}} \times \text{SFP} \frac{\text{kW}}{\text{m}^3/\text{s}} \times \text{Driftstid} \frac{\text{h}}{\text{yr}} = \text{Energibruk} \frac{\text{kWh}}{\text{m}^2 \text{ yr}}$$

SFP og energibruk ved r=0,6?

CAV

$$10 \frac{\text{m}^3/\text{h}}{\text{m}^2} \times \frac{1\text{h}}{3600\text{ s}} \times 2 \frac{\text{kW}}{\text{m}^3/\text{s}} \times 3000 \frac{\text{h}}{\text{yr}} = 17 \frac{\text{kWh}}{\text{m}^2 \text{ yr}}$$

Trykkstyring

$$6 \frac{\text{m}^3/\text{h}}{\text{m}^2} \times \frac{1\text{h}}{3600\text{ s}} \times 2 \frac{\text{kW}}{\text{m}^3/\text{s}} \times 3000 \frac{\text{h}}{\text{yr}} = 10 \frac{\text{kWh}}{\text{m}^2 \text{ yr}}$$

Optimizer / mengderegulering

$$6 \frac{\text{m}^3/\text{h}}{\text{m}^2} \times \frac{1\text{h}}{3600\text{ s}} \times 0,8 \frac{\text{kW}}{\text{m}^3/\text{s}} \times 3000 \frac{\text{h}}{\text{yr}} = 4 \frac{\text{kWh}}{\text{m}^2 \text{ yr}}$$

reDuCeVentilation

Vifteenergi

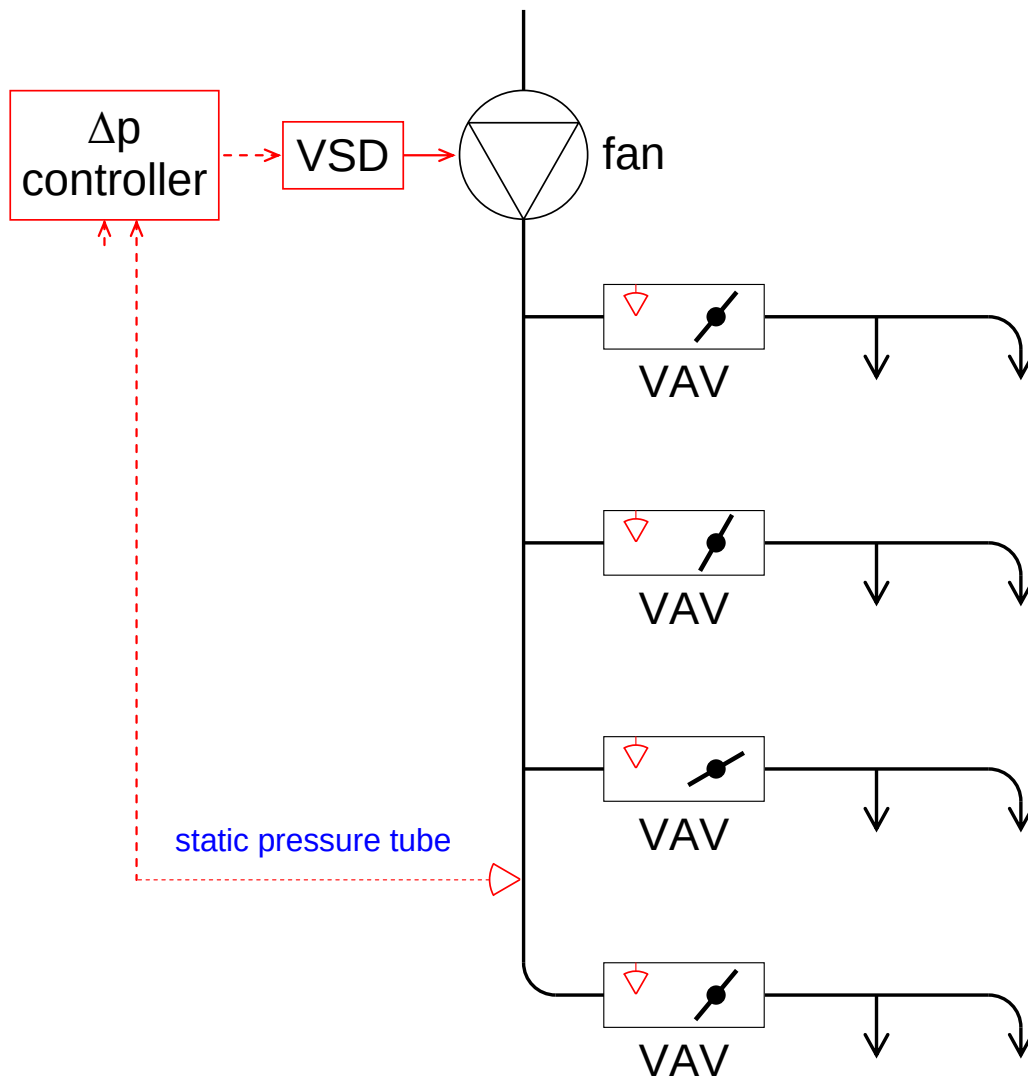
Ulike systemløsninger

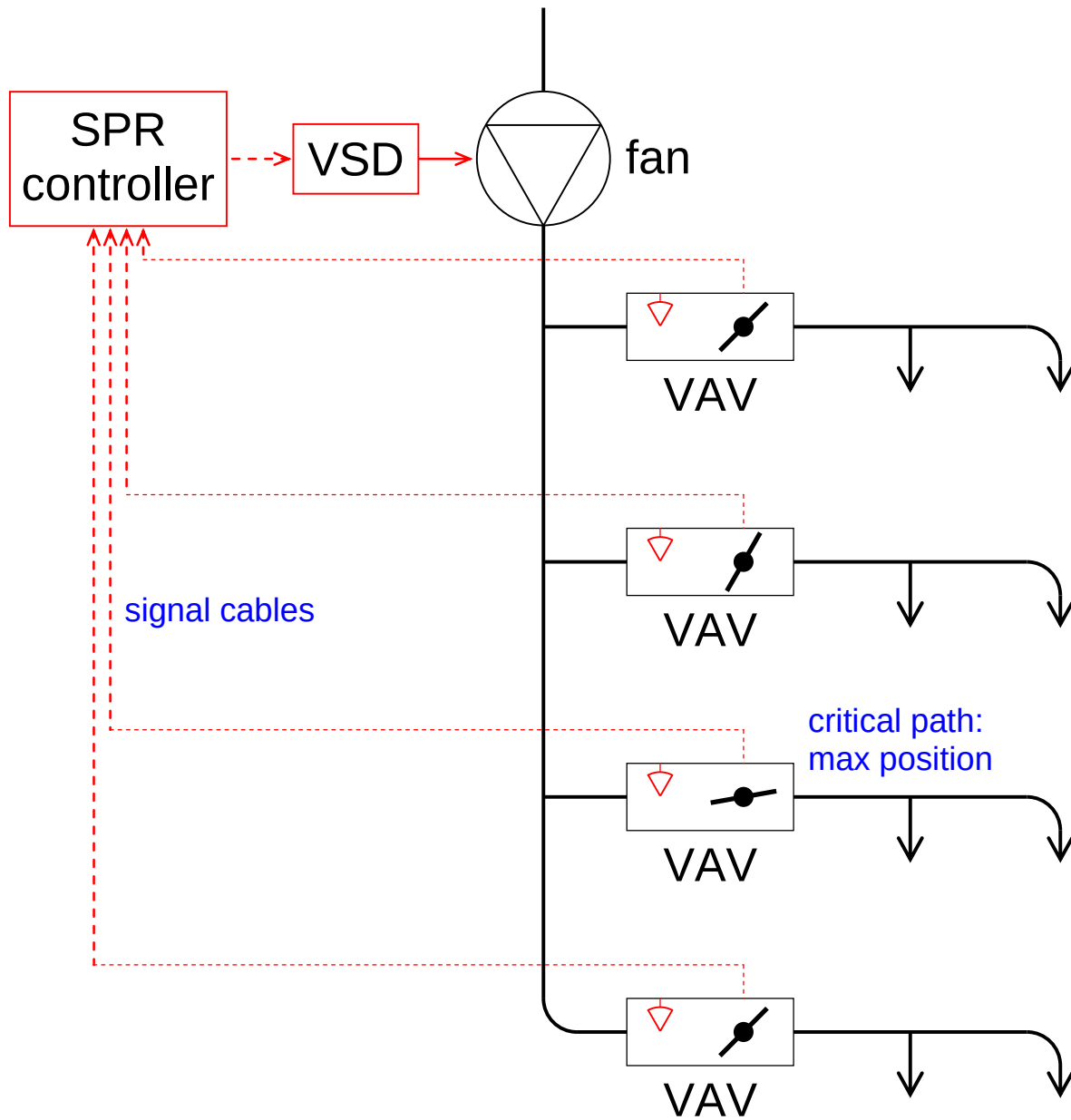
Sensorer

Utfordringer og løsninger

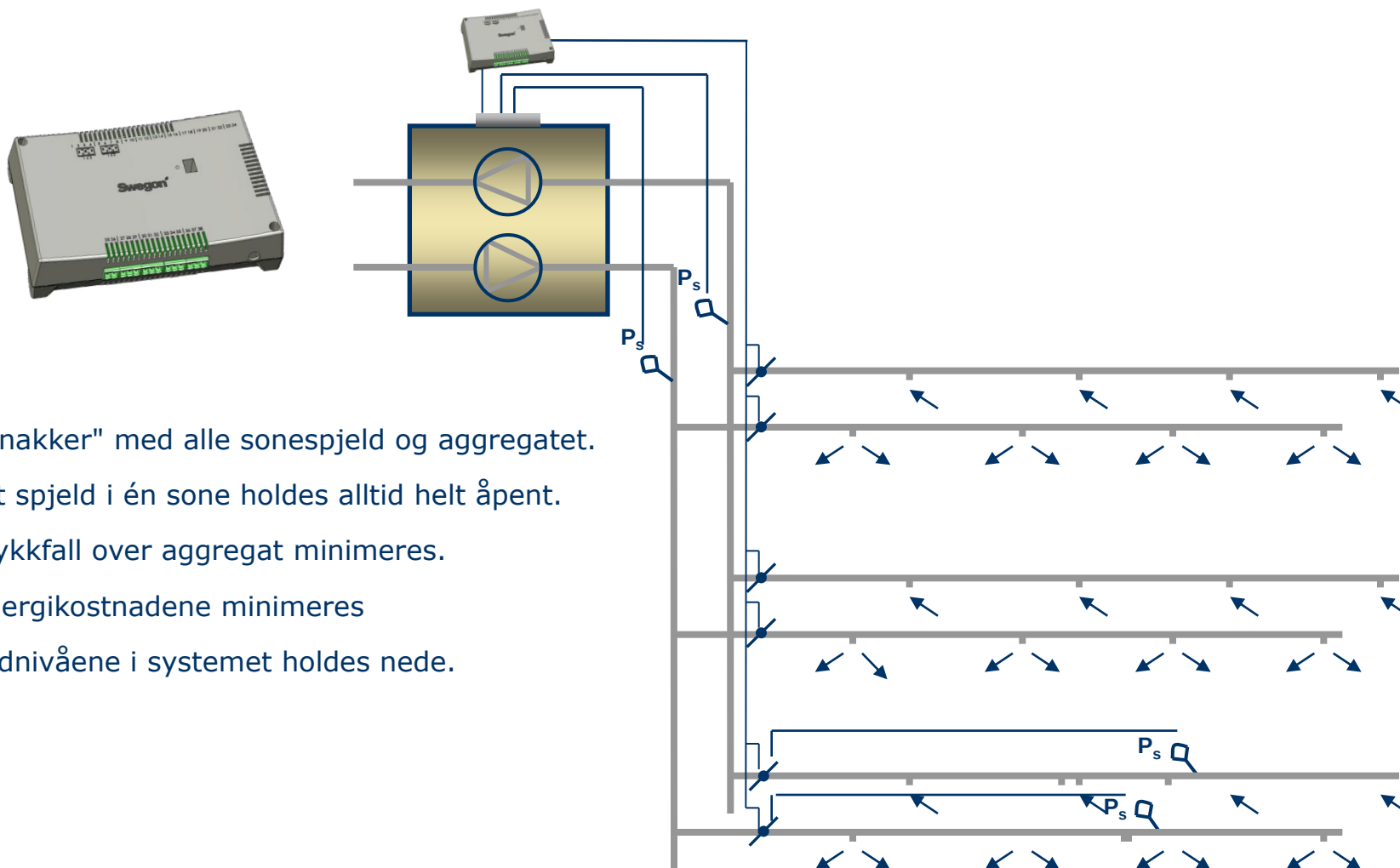
Debatt – Er vi forberedt?

Mads Mysen

CONTROL Optimator

"Snakker" med alle sonespjeld og aggregatet.

Ett spjeld i én sone holdes alltid helt åpent.

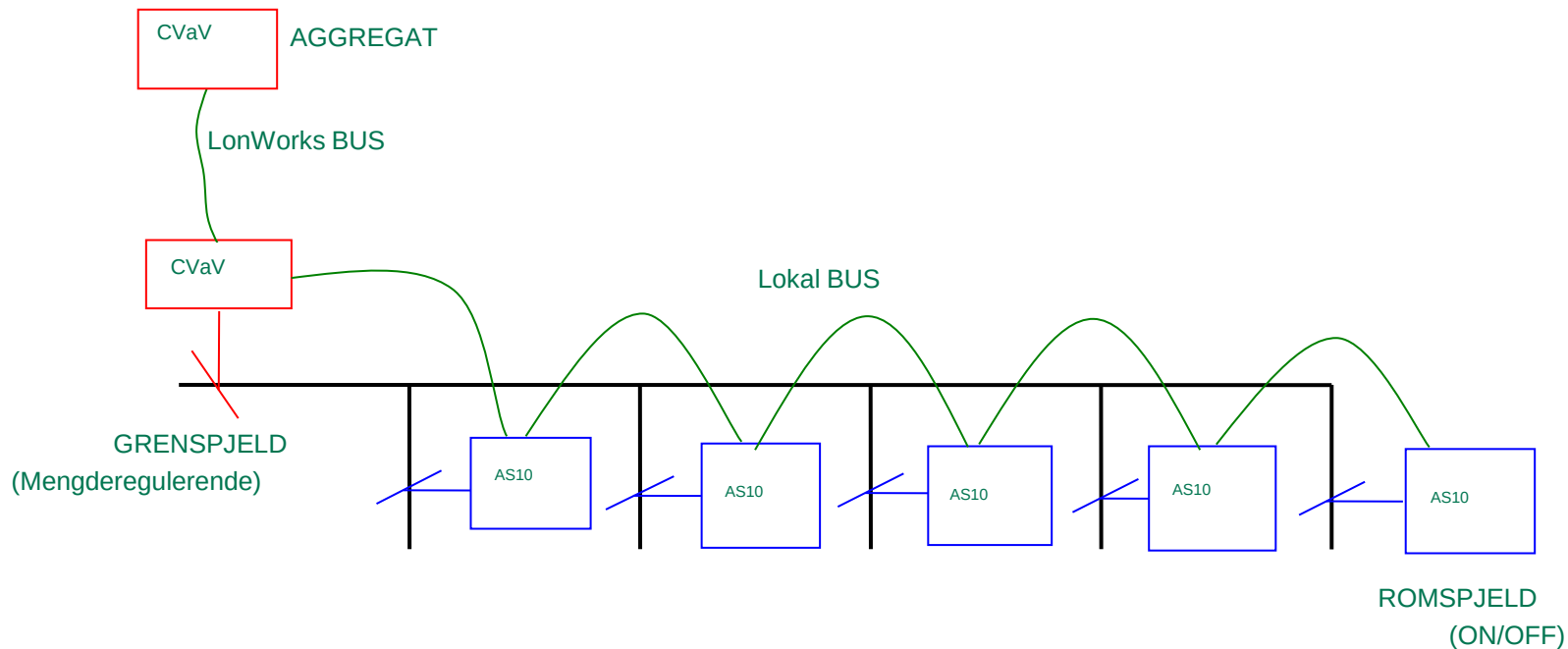
Trykkfall over aggregat minimeres.

Energikostnadene minimeres

Lydnivåene i systemet holdes nede.

Sonprodukter

DBV - Digital Behovstilpasset Ventilasjon

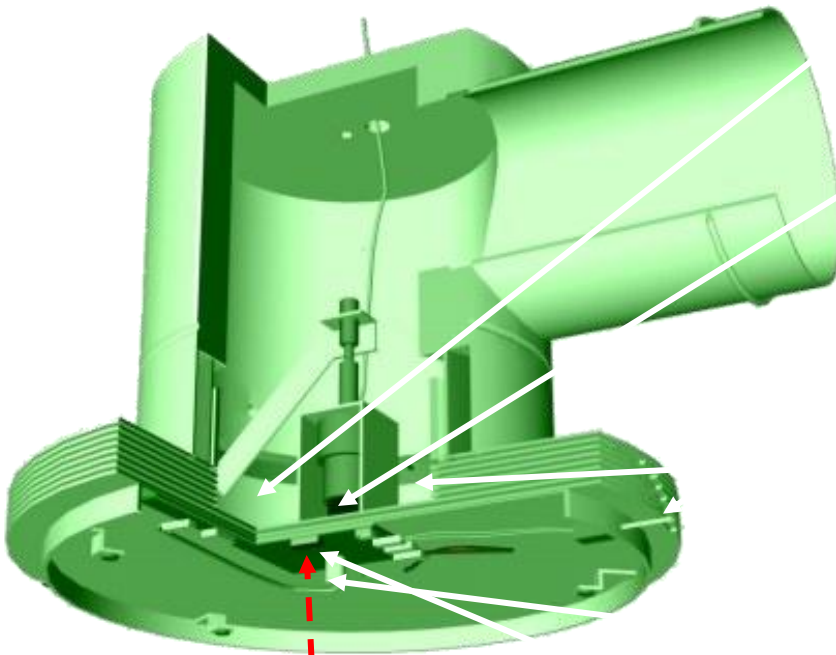
DBV er et gjennomført **mengdestyrt** system

Fra romnivå til ventilasjonsaggregatet!

Utnytter Bus-teknologi

IDCC

Inbyggda givare

- Tryck / flöde

- ## Öppningsgrad

- ## Rumstemperatur

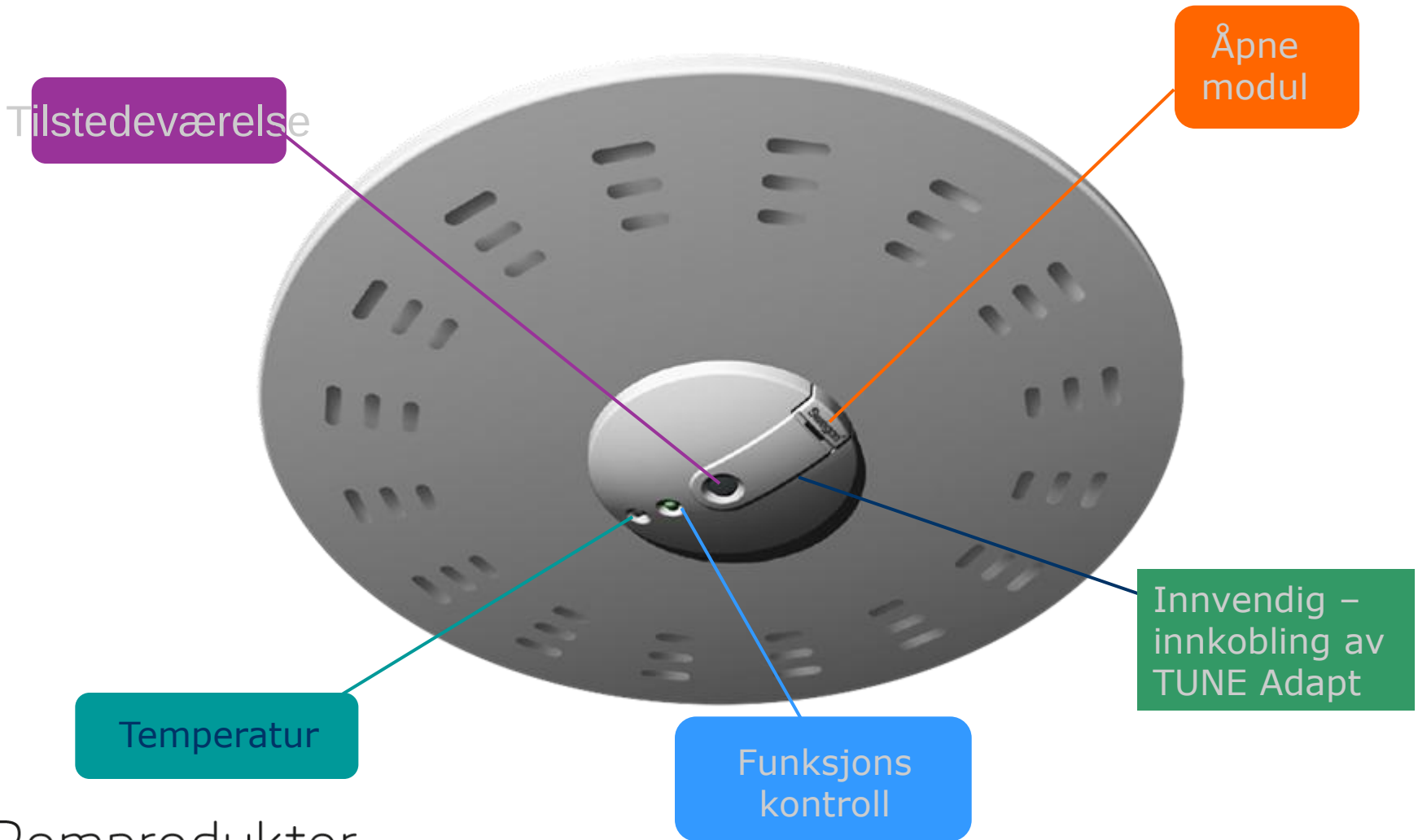
- ## Kanaltemperatur

- # Rörelse

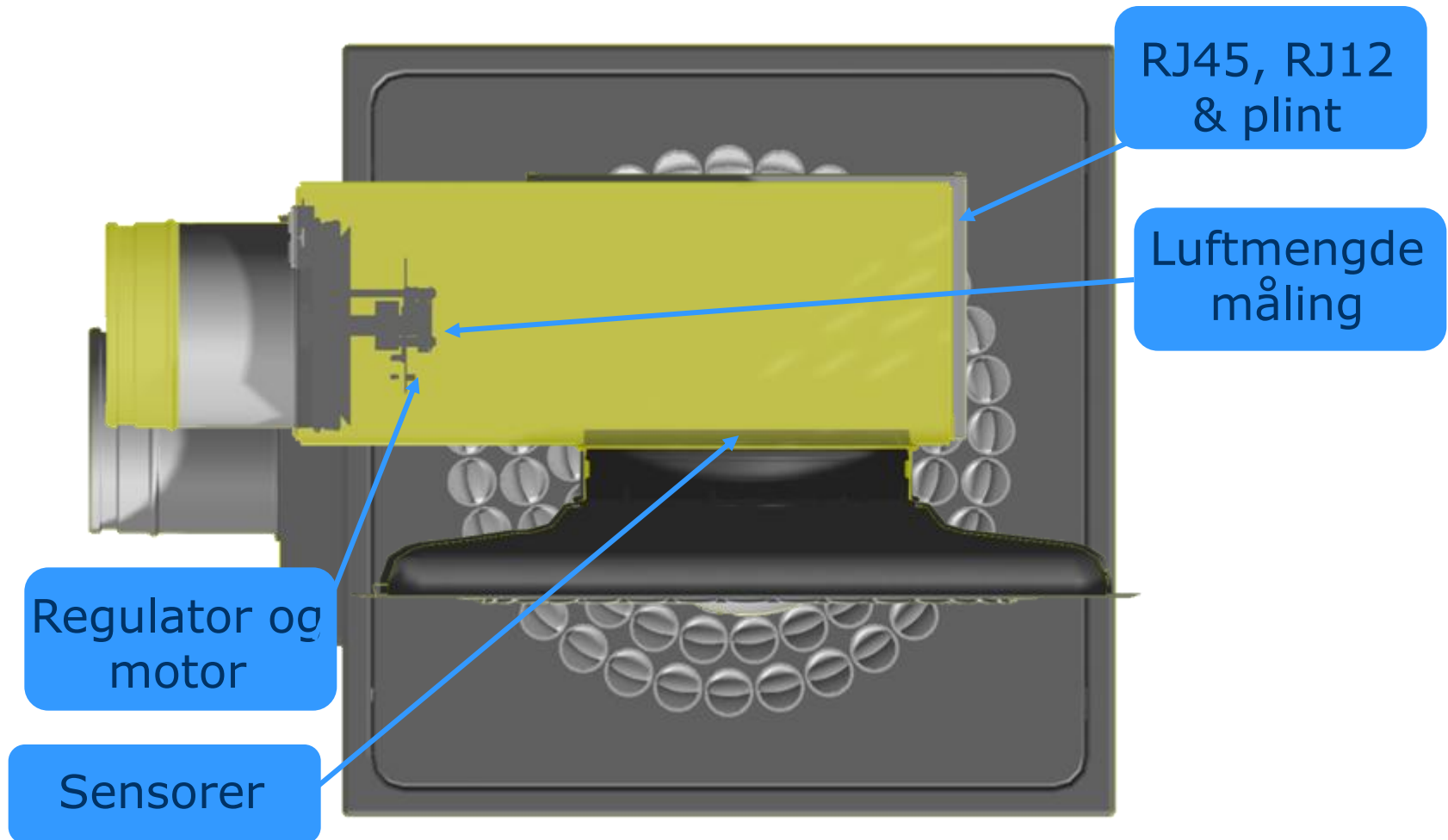
- ## IR-Länk

ADAPT sensormodul

Romprodukter

ADAPT Colibri Hvordan fungerer det?

Romprodukter

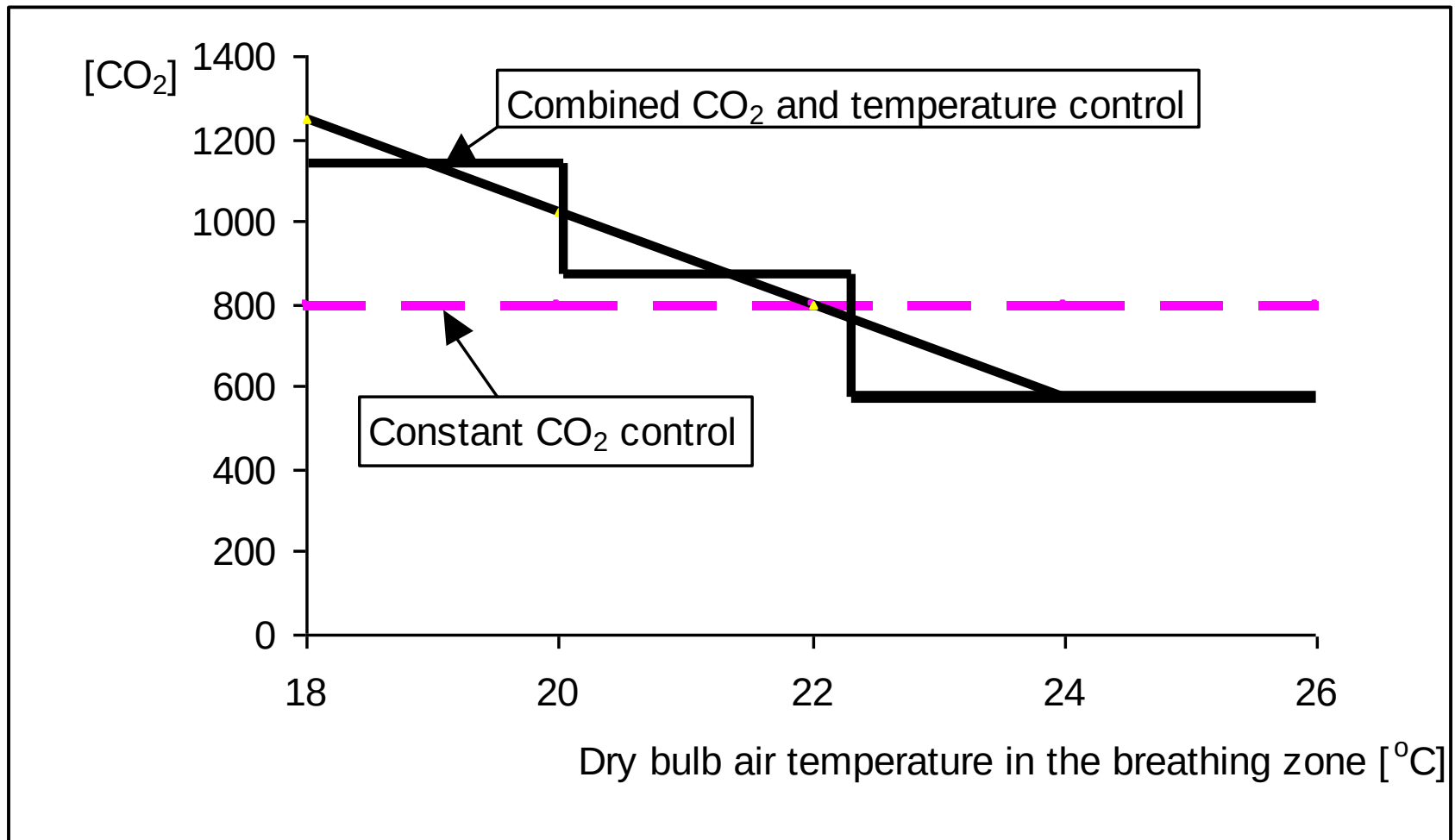
reDuCeVentilation

Vifteenergi
Ulike systemløsninger
Sensorer
Utfordringer og løsninger
Debatt – Er vi forberedt?

Mads Mysen

Sensorer

- Temperatur
- Tilstedeværelse
- CO₂
- VOC
- Kunstig nese

CO₂- Sensorer

Komfortventilasjon - (NDIR) ikke dispersive infrarøde sensorer

Beer-Lamberts lov: IR-lys med bølgelengde 4,26 μm dempes proporsjonal med tettheten av CO₂-molekyler i luften

Kilde: Wuhan Cubic Optoelectronics Co.,Ltd?

Styring med sensorer

Konsentrasjonen i uteluft varierer mellom 325 og 400 ppm (lokalisering, tidspunkt, lufttrykk og temperatur).

I tillegg vil CO₂-nivået ute være rundt 5 % høyere vinterstid enn sommerstid på grunn av årsavhengig variasjon.

Behovsstyrer etter en kontinuerlig målt differanse mellom CO₂-nivå ute og inne

Uteføleren bør stå i tilnærmet samme termiske miljø som inneføleren

Bruker man sensorer som selvkalibrerer (se egen faktaboks om sensorer) må inne- og ute-sensorer være av samme type og ha samme selvkalibreringsprosedyre.

Sensorer

- Sensitive - trykk, temperatur og fuktighet avh. av blant annet teknologi og materialvalg.
- Målenøyaktigheten påvirkes over tid slik at det er behov for jevnlig kalibrering for de fleste av sensorene.
- Effekten av aldring av lyskilde og elektronikk avh måleprinsipp, materialvalg og omgivelser.
- Flere sensorleverandører angir levetid > 15 år

Sensortyper

- Single-lamp single wavelength
- Dual-lamp single wavelength
- Single-lamp dual wavelength
- Single-lamp triple wavelength

Hvordan sikre sensorkvaliteten?

Kilde: Wuhan Cubic Optoelectronics Co.,Ltd?

- 40 % av 208 sensorer hadde for stort avvik
- 15 sensortyper– ingen var iht egen spesifikasjon
- Bedre målenøyaktighet – redusert energibruk
- CO₂-styring fungerer, men kan blir bedre!
- Data ikke sammenlignbar

reDuCeVentilation

Vifteenergi

Ulike systemløsninger

Sensorer

Utfordringer og løsninger

Debatt – Er vi forberedt?

Mads Mysen

Rask endring - oppdatert kompetanse

Alle ledd: Bestiller – rådgiver - entreprenør – leverandør –
"kontrollør" – drift – myndigheter – forskere

Spesielt for skoler – driftskompetanse

Tips:

Velg en rådgiver som gjennom referanseanlegg
dokumenterer god kompetanse på behovsstyring

Krav og kontroll

Nivå	Formål
Kravspesifikasjon fra byggherre	Grov beskrivelse som gir velfungerende, energieffektive behovsstyrte anlegg
Anbudsbeskrivelse fra rådgiver	Detaljert beskrivelse som sikrer systemleveranse og som ivaretar kommunikasjon, integrering, energioptimal styring, igangkjøring og funksjonskontroll mot testbare krav
Overlevering/innregulering	Test og dokumentasjon av at leveransen er i henhold til kravene
Etterkontroll	For 3-part, evt kun med SD-anlegget

Ansvar

Ved innkjøp:

Ha klar ansvars plassering for total funksjon

Løsning - systemleveranse

Ved drift av skoler:

Drifts- og vedlikeholdssansvar som ikke er underlagt skolens administrasjon (fokus på pedagogiske mål)

Krav – dynamiske systemer

Bruk komponenter slik at funksjonen kan kontrolleres, som måling av energibruk til ventilasjon, eller mulighet til å lese av spjeldstillinger

Still krav til maksimal samtidighet og bruk av vifter/motor som er tilpasset normal samtidighet.

Ikke unødvendig struping langs den kanalveien som til enhver tid blir dimensjonerende for trykkfallet i anlegget

Sluttkontroll av "Ikke faste verdier"

Kontroll av testbare krav på systemnivå og romnivå –

Formål: sikre at anlegget fungerer

- Innreguleringsprotokoll som er tilpasset behovsstyrte anlegg
- Er totalluftmengden er tilfredsstillende
- Får alle rom riktig maksimal og minimal luftmengde ved definerte normale driftstilstand
- Arbeider VAV-spjeldene i en gunstig spjeldposisjon
- Er viftedriften gunstig ved normal og minimal driftstilstand
- Er alle kablingsfeil funnet og korrigert

Ha en på forhånd avtalt økonomisk konsekvens for entreprenør ved eventuelle avvik fra krav, for eksempel relatert til økt energikostnad gjennom driftstiden

Er vi forberedt?

TEK10 – krav til ventilasjon utenom brukstid – $0,7 \text{ m}^3/\text{hm}^2$

Hvem kan levere anlegg som fungerer utenom brukstid?

Neste TEK - passivhus

EU Parliament: net zero energy - existing buildings by 2020

Passivhus i Norge krever moderne energieffektiv ventilasjon

Erfaringer og utfordringer Er vi klare?

Mats Eriksson/Mads Mysen